

Za zdrav dih od leta 1921

KAŠELJ

ZAKAJ JE POTREBEN KAŠELJ?

Kašelj je normalen refleksno-obrambni mehanizem naših dihal. S kašljem odstranjujemo tujke, ki nehotе zaidejo v naše dihalne poti in odvečno sluz. Kašelj povzročimo z nenadnim hitrim izdihom proti zaprtima glasilkama. Pretok zraka je ob tem manevru zelo visok. Visok pretok zraka lahko odstrani tujke in odvečno sluz v dihalnih poteh.

Bolezenski procesi v in ob dihalnih poteh z draženjem tudi povzročajo kašelj.

Vedno smo pozorni na trajanje kašlja in lastnosti kašlja, kot so suh/produktiven kašelj, pojavljanje v toku dneva, primesi v izkašljanem izpljunku (gnoj, kri).

KATERI SO NAJPOGOSTEJŠI VZROKI ZA NOVONASTALI ALI AKUTNI KAŠELJ?

Kašelj, ki traja od 2 do 8 tednov, imenujemo *akutni kašelj*. Najpogostejši vzrok zanj so virusna vnetja zgornjih dihalnih poti ali *običajni prehlad*. Akutni kašelj je lahko tudi posledica poslabšanja kroničnih bolezni dihalnih poti kot sta astma in kronična obstruktivna pljučna bolezen (KOPB). Akutni kašelj se umiri in mine po ozdravitvi osnovnega vzroka.

Vzroki za akutni kašelj (najpogostejši)

- virusna in bakterijska vnetja zgornjih dihalnih poti (nos, obnosne votline ali sinusi, žrelo, grlo)

- alergijsko vnetje zgornjih dihalnih poti
- virusno in bakterijsko vnetje sapnika in sapnica
- pljučnica (vseh povzročiteljev)
- novonastalo popuščanje srca
- tujek v dihalnih poteh (otroci)

KATERE DIAGNOSTIČNE POSTOPKE BOMO OPRAVILI PRI AKUTNEM KAŠLJU?

Na prvem mestu je natančna analiza bolnikovih podatkov o poteku akutnega kašlja in telesni pregled.

Rentgensko slikanje prsnega koša v dveh smereh opravimo pri sumu pljučnice in pri podatku o krvi v izpljunku.

Glede na podatke telesnega pregleda se lahko odločimo za preiskavo pljučne funkcije in za odvzem krvi za določitev laboratorijskih znakov vnetja ob sumu pljučnice. Občasno se odločimo za mikrobiološke analize bolnikovega izpljunka.

KDAJ MORAMO OB POJAVLJANJU KAŠLJA OBISKATI ZDRAVNIKA?

Kronični kašelj je vedno vzrok za obisk zdravnika. Pri akutnem kašlju moramo obiskati zdravnika, če opazimo v izpljunku kri ali če opazimo hujšanje, visoko telesno temperaturo, hitro bitje srca, težko sapo in splošno telesno oslabeledost.

KDAJ UPORABIMO IZRAZ »KRONIČNI KAŠELJ«?

Kronični kašelj traja dalj kot 8 tednov. Posebej smo pozorni na spremembo kvalitete kašlja pri dolgoletnih kadilcih, ki že dolga leta zjutraj kašljajo. Pojavljanje povečane količine izmečka in kašelj preko dneva, ki ga prej ni bilo, mora vsakega kadilca privedi do obiska pri svojem osebнем zdravniku.

Vzroke za kronični kašelj bi lahko razdelili v več skupin:

- **kronično vnetje zgornjih dihalnih poti (nos, obnosne votline, žrelo in grlo):** alergija ali drugi vzroki;
- **kronične bolezni spodnjih dihalnih poti:** astma, kronična obstruktivna pljučna bolezen (KOPB), bronhiektazije, kronična vnetja obnosnih votlin;
- **bolezni požiralnika in želodca:** prehajanje želodčne vsebine v požiralnik ali gastroesophagealna refluksna bolezen (GERB);
- **popuščanje delovanja srca zaradi katerega koli vzroka;**
- **kronični tujki v dihalnih poteh:** bolniki z motnjami požiranja;
- **z zdravili povzročen kašelj:** ACE inhibitorji - zdravila za zdravljenje povišane-ga krvnega tlaka;
- **rakave bolezni pljuč in drugih organov v prsnem košu:**

pljučni rak, zasevki drugih malignih bolezni v pljučih, mezoteliom;

- **redkejšje bolezni pljučnega tkiva:** pljučna fibroza, farmarska pljuča, sarkoidoza;
- **kronične infektivne pljučne bolezni:** pljučna tuberkuloza, pljučni absces.

KATERE DIAGNOSTIČNE POSTOPKE BOMO OPRAVILI PRI SUMU ALERGIJSKEGA VZROKA KAŠLJA?

Kašelj pri alergijskih boleznih dihalnih poti se lahko pojavlja le določen del leta, lahko pa je prisoten čez vse leto. Pri nekaterih bolnikih se kašelj pojavlja le ob stiku z določenimi snovmi v domačem in delovnem okolju – z alergeni. Taki bolniki morajo obiskati zdravnika pulmologa alergologa.

S kožnimi vbodnimi alergološkimi testi bomo skušali ugotoviti alergen, ki povzroča težave. Ob nejasnih testih bomo odvzeli bolniku kri za določitev posebnih protiteles proti posameznim alergenom.

Preiskava pljučne funkcije z merjenjem preodzivnosti dihalnih poti je nujna, ko posumimo, da je kašelj posledica astme.

Pri alergijskem vnetju nosne sluznice (alergijskem rinitisu) je kroničen kašelj posledica iztekanja sluzi iz nosu v žrelo in grlo. Za opredelitev vrste vnetja v nosni sluznici lahko odvzamemo izpirek nosne sluznice.

KATERA ZDRAVILA POVZROČAJO KRONIČNI KAŠELJ?

Pri 2 % bolnikov s kroničnim kašljem so vzrok zdravila. Najpogostejša so zdravila iz skupine ACE zaviralcev, ki jih uporabljamo za zdravljenje povišanega krvnega tlaka in srčnega popuščanja. Prenehanje jemanja zdravila za katerega sumimo, da je vzrok za kašelj, je učinkovit ukrep. Nekatere pogostejše skupine zdravil, ki povzročajo kašelj, so navedene spodaj.

Zdravila, ki pogosteje lahko povzročajo kašelj

- ACE zaviralci
- blokatorji beta receptorjev
- aspirin in nesteroidni antirevmatiki

PREISKAVE, KI SO POTREBNE PRI ISKANJU VZROKA ZA KRONIČNI KAŠELJ

• **Natančen pogovor z bolnikom (anamneza) in telesni pregled**

Glede na bolnikove podatke in telesni pregled se odločamo za nadaljnje postopke.

• **Rentgensko slikanje prsnega koša v dveh smerih**

Vidimo lahko infiltrat v pljučih, spremembe na poprsni mreni ali plevri, na kosteh in velikih žilah ter požiralniku. Priporočljiva je primerjava s starejšimi rentgenskimi slikami, zato želimo, da bolnik na pregled prinese stare rentgenske slike prsnega koša.

• **CT (računalniška tomografija) prsnega koša**, ki jo opravimo pred bolj invazivnimi diagnostičnimi postopki.

• **Odvzem jutranjega izpljunka za preiskave v laboratoriju za bakterije in tuberkulozo**

• **Preiskava celotne pljučne funkcije**

Opravimo jo v respiratornem laboratoriju. Obsega

merjenje volumna pljuč in testiranje preodzivnosti dihalnih poti pri kliničnem sumu astme.

- **Bronhoskopija**

Opravimo jo v endoskopskem laboratoriju v lokalni anesteziji. Omogoči pregled dihalnih poti in odvzem vzorcev dihalnih poti in pljučnega tkiva za natančno opredelitev sprememb v citološkem, patološkem in mikrobiološkem laboratoriju.

- **Gastroskopija**

Priporočamo jo pri bolnikih s sumom GERB. Pregledamo požiralnik in želodec v lokalni anesteziji.

- **Torakoskopija**

Prizadetost poprsne mreže ali plevre je indikacija za torakoskopijo. Z inštrumentom pregledamo prostor med prsno steno in pljuči in odvezamo vzorce za pregled v citološkem, patološkem in mikrobiološkem laboratoriju. Bolnik je prehodno minimalno uspavan.

- **Ultrazvok srca in EKG**

Opravimo ju, če sumimo, da je srčno popuščanje vzrok za kronični kašelj.

Kronični kašelj je vedno potrebno skrbno obravnavati in ga ne smemo zanemariti kot neke vrste vsakodnevno navado. Z zdravljenjem osnovnega vzroka se kašelj umiri in izgine. Le izjemoma ne najdemo jasnega vzroka za kronični kašelj. V teh primerih se odločimo za skrbno spremljanje bolnika v rednih časovnih intervalih.

KONTAKTI

Bolnišnica Golnik – Klinični oddelek za pljučne bolezni in alergijo

KOPA Golnik, Golnik 36, 4204 Golnik

T: [04] 25 69 100, **F:** [04] 25 69 117

E: kopa.tajnistvo@klinika-golnik.si

W: <http://www.klinika-golnik.si>

Pnevmološko-alergološka ambulanta Golnik

Golnik 36, 4204 Golnik

T: (0)4 25 69 130, **F:** (0) 25 69 133

E: amb.golnik@klinika-golnik.si

Pnevmološka in alergološka ambulanta Ljubljana

Zaloška c. 29, 1000 Ljubljana

T: [01] 52 09 844, **F:** [01] 52 09 842

E: amb.ljubljana@klinika-golnik.si

Pnevmološko-alergološka ambulanta

Jesenice Splošna bolnišnica Jesenice
Cesta Maršala Tita 112, 4270 Jesenice

T: (0)4 25 69 130, **F:** (0) 25 69 133

E: amb.golnik@klinika-golnik.si

Ambulanta je odprta enkrat tedensko

KAKO DO BOLNIŠNICE GOLNIK?

Avtocesto "Ljubljana – Karavanke" zapustite pri izvozu Kranj zahod. Obcestni smerokazi vas bodo nato vodili do Golnika.

PARKIRANJE

Za bolnike in obiskovalce je ob bolnišnici dvoje večjih označenih parkirišč. Dostop z vozilom do glavnega bolnišničnega vhoda je dovoljen le v primeru prevoza slabše gibljivega bolnika. V tem primeru pri zapornici pozvonite.

ZBIRKA

Za zdrav dih in brez alergije

Avtor zloženke Kašelj:

Asist. Peter Kecelj, dr. med.

Iz zbirke **Za zdrav dih in brez alergije** poiščite še:

- Alergije so pogoste bolezni, prof. Ema Mušič, dr. med.

- Alergija za pike žuželk, Asist. Renato Eržen, dr. med.
- Alergijske bolezni v dihalih, mag. Mihaela Zidarn, dr. med.
- Navzkrižne alergije med nekaterimi alergeni in hrano, prof. Ema Mušič, dr. med.

- Dispneja, ovirano dihanje, Katarina Osolnik, dr. med.
- Astma, mag. Mihaela Zidarn, dr. med.
- Kaj je kronična obstruktivna pljučna bolezen (KOPB)? Sabina Škrgat-Kristan, dr. med., Jasmina Gabrijelčič, dr. med.

Bolnišnica Golnik – KOPA, Golnik 36, 4204 Golnik,

T: [04] 25 69 100, F: [04] 25 69 117, E: kopa.tajnistvo@klinika-golnik.si, W: www.klinika-golnik.si